

Список бібліографічних посилань:

1. Безкревна А. В. Податки: причини та наслідки їх несплати. *Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка*. 2010. Вип.29, Ч.2: Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності в сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці. С. 286-288.
2. Вавілов П.М. Ухилення від сплати податків в Україні: причини виникнення та шляхи подолання проблеми. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2013. №2. С. 24-27.
3. Глушенко С. В., Казакова М. О. Мінімізаційні податкові схеми: зарубіжна та українська практика. *Магістеріум. Економічні студії*. 2014. Вип.56. С. 21-25.
4. Мірошніченко О. В. Використання офшорних механізмів ухилення від сплати податків серед загроз економічній безпеці України. *Вісник економічної науки України*. 2011. № 1 (19). С. 88-94.
5. Парфентій Л. А. Податкове планування як система законних способів зменшення податкових платежів. *Правова наука і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції: Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 травня 2019 року, м. Суми) / Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. Суми: Видавничий дім «Ельдорадо», 2019. С. 228-230.*

УДК 330. 356. 7

Юлія Сергіївна ПЕНЯК,

доцент кафедри обліку та оподаткування Харківського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи», кандидат економічних наук, доцент

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2836-4450>

СУЧАСНІ МЕТОДИ КОНТРОЛІНГУ ВИТРАТ

На сьогоднішній день в умовах розвитку сучасного ринку, результати роботи підприємства залежить від правильно сформованої системи управління витратами, що забезпечує його економічну самостійність, конкурентоспроможність, незалежність від інших факторів, що можуть негативно вплинути на його стабільне становище на ринку. Саме удосконалення системи управління витратами на базі контролінгу є актуальним за рахунок вирішення проблем ефективного розвитку й економічного зростання підприємств України, адже відомо, що витрати є основним ціноутворювальним критерієм.

Контролінг, як інформаційно-консультаційна система у цілому, і контролінг витрат зокрема, є новим явищем у практиці сучасного управління і поки що не знаходить належного застосування на вітчизняних підприємствах. Проте, сучасні динамічні умови вимагають застосування в діяльності підприємств нових підходів до управління, оскільки висувуються ринкові критерії ефективності господарювання, підвищуються вимоги до гнучкості управлінських систем, необхідні інноваційні механізми організації та забезпечення прибутковості діяльності. Науково-технічний прогрес, жорстка

конкурентна боротьба і нестабільне зовнішнє середовище змушують сучасні підприємства перетворюватись у все більш складні економічні системи, для забезпечення керованості яких, потрібні сучасні методи управління.

Розглянувши сутність, характерні особливості методів контролінгу витрат, нами було виявлено, що кожен метод має свої переваги і свої недоліки (табл. 1).

Таблиця 1

Сучасні методи контролінгу витрат

Назва методу	Основні риси методу
<i>«Директ - костинг»</i>	Передбачає поділ усіх витрат на змінні і постійні, а також розрахунок на цій основі суми покриття або маржинального прибутку як різниці між чистим доходом від реалізації продукції і змінними витратами, за рахунок якого покриваються постійні витрати та формується прибуток підприємства. Базується на виключенні непрямих витрат, пов'язаних з періодом, і управлінні умовно-змінними витратами
<i>«Стандарт-костинг»</i>	Відомий інструмент контролінгу витрат на основі нормативів. Основним завданням стандарт-костингу є облік витрат і відхилень у прибутку підприємства, приведення фактичних витрат у відповідність до норм за допомогою вмілого управління. Основна функція – це контроль і регулювання витрат, а не їхній облік.
<i>Розрахунок життєвого циклу продукції</i>	LCC-аналіз передбачає визначення витрат на виробництво і продаж конкретних виробів впродовж усього життєвого їх циклу та порівняння їх із сумою доходів.
<i>CVP-аналіз</i>	Операційний аналіз або CVP-аналіз, який передбачає зіставлення витрат підприємства, доходу від реалізації та отриманого прибутку. Передбачає скорочення витрат, вихід на нові ринки, обґрунтування маркетингової стратегії, виявлення можливостей запобігання банкрутству підприємства, планування структури витрат таким чином, щоб забезпечити стабільне зростання прибутку.
<i>Таргет-костинг</i>	Є цілісною концепцією управління, що підтримує стратегію зниження витрат і реалізує функції планування виробництва нових продуктів, превентивного контролю витрат і калькулювання цільової собівартості відповідно до ринкових реалій. Концепція ґрунтується на визначенні собівартості виробу, яка розраховується, виходячи з попередньо встановленої ринкової ціни його реалізації.
<i>Бенчмаркінг витрат</i>	Даний інструмент передбачає порівняння стану контролінгу витрат на підприємстві з підприємствами-лідерами для прийняття фінансових рішень. Ґрунтується на дослідженні, запозиченні та адаптації передового досвіду підприємств-

	конкурентів з метою підвищення ефективності управління витратами підприємства і зниження загального їх рівня.
<i>Кайзен-костинг</i>	Передбачає поступове зниження витрат на етапі виробництва продукції, в результаті чого досягається необхідний рівень собівартості та забезпечується прибутковість підприємства.
<i>ABC (activity based costing)</i>	Облік витрат за процесами – побудований на відстеженні причин виникнення непрямих витрат та їх розподілі між об'єктами обліку на підставі, як правило, природних фізичних вимірників. Головна мета ABC – визначити, яким чином основні виробничі процеси впливають на величину конкретних видів непрямих витрат.
<i>«Just-in-time» (Точно в строк)</i>	Суть системи JT зводиться до відмови від виробництва продукції великими партіями. Взамін продукція створюється тільки тоді, коли це потрібно, і тільки в обсязі, на який є попит з боку споживачів. При кожній операції виробляється лише те, що необхідно для здійснення наступної операції. Виробництво не розпочинається, доки не надійде сигнал від наступного процесу про потребу в його здійсненні. JT фокусується на усуненні втрат шляхом стискання часу та відстані.

Джерело: узагальнено автором (1-4).

Таким чином, можна зробити висновок, що універсальних інструментів контролінгу витрат поки не створено. Кожен інструмент має як свої переваги, так і недоліки, що обмежують його застосування. Основним завданням, що виникає при виборі методів дослідження, є розуміння їх характерних особливостей, з метою уникнення притаманних їм негативних сторін, максимально повно використавши наявні у них переваги.

Отже, контролінг витрат є необхідним інструментом, який дозволяє підвищити якість та оперативність фінансових рішень, що приймаються на підприємстві. Як методика управління складними виробничими процесами контролінг застосовується на підприємствах зарубіжних країн, і дозволяє адаптувати діяльність підприємства до складних і динамічних умов ведення бізнесу. Разом з цим, у практичній діяльності підприємств контролінг реалізує себе як апарат управління витратами. Він є набором методик (директ-костинг, розрахунок точок безбитковості, визначення цінової політики, аналіз взаємозв'язків між обсягом виробництва, собівартістю і прибутком і т. д.), спрямованих на вдосконалення облікової політики і управлінської практики підприємств, виходячи з фінансових критеріїв успішності функціонування підприємства. Такий підхід дозволяє рахувати витрати по-новому, більш природно, але і підвищує дієвість внутрішнього контролю за ефективністю роботи центрів прибутку і відповідальності, так як в цьому випадку внесок того чи іншого рівня управління в формування виробничого результату стає більш наочним.

Список бібліографічних посилань:

1. Паскалова А. Г. Аналіз доцільності використання сучасних інструментів контролінгу витрат. *Економіст*. 2014. №12. С. 71-73.
2. Дороженко Л. І., Сучасні методи обліку витрат у контексті зарубіжного досвіду. *Держава та регіони*. 2014. №42 (77). С. 72–76.
3. Кулинич М. Б., Фреюк В. В. Взаємозв'язок методів калькулювання і методів обліку витрат у вітчизняній і міжнародній обліковій практиці. 2014. №7. С. 63-68.

УДК 336:368

Світлана Анатоліївна ПЕТРОВСЬКА,

старший викладач кафедри соціально-економічних дисциплін
Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1992-4161>

ПРОБЛЕМИ СТРАХОВОГО ШАХРАЙСТВА В УКРАЇНІ

Страховий ринок зазнає фінансових втрат через дії зловмисників. За статистикою кожен десятий страховий випадок пов'язаний з обманом або має ознаки шахрайства. На випадки, пов'язані з шахрайством, в Україні припадає близько 5% страхових виплат. Останнім часом на українському страховому ринку спостерігається тенденція до зростання як кількості шахрайських страхових випадків, так і сум претензій за ними. Самі ж зловмисники винаходять нові схеми обману страхових компаній.

В Україні на сьогоднішній день випадки страхового шахрайства найчастіше зустрічаються у медичному страхуванні, автострахуванні, страхуванні тих, хто виїжджає за кордон, та, рідше – у страхуванні від нещасних випадків. Саме в тих сегментах страхування, де збитки носять масовий характер, а страховики не можуть самостійно контролювати весь процес оформлення документів та проведення експертиз, і змушені звертатися по допомогу до інших установ.

Страхове шахрайство можна умовно розділити на дві групи: сплановане і ситуативне.

Основною ознакою спланованого шахрайства є ґрунтовна підготовка, подекуди за участю групи осіб, а інколи, навіть за сприяння співробітників страхової компанії. Договір страхування укладається з метою здійснення протиправних дій. Ними можуть бути: страхування автомобілів-«двійників», страхування пошкоджених автомобілів з подальшим оголошенням страхової події, страхування майна у декількох різних страхових компаніях з метою отримання кількох страхових виплат одночасно, інсценування страхових випадків (ДТП, викрадення, підпалів і затоплення приміщень, пограбувань).

У ситуативному шахрайстві зазвичай замішані страхувальники, які уклали договір з метою класичного страхового захисту. Але при настанні страхової події з їхнього боку можуть мати місце дії, пов'язані, як правило, з приховуванням справжніх причин і обставин події з метою уникнути відмови у виплаті або штучно завищити суму збитку. Це може бути приховування факту нетверезого стану водія, недостовірні відомості про страховий випадок, спроби видати отриманий раніше збиток за нові пошкодження.